

Talentia ry:lle: Oikeudellinen selvitys ja arvio sosiaalihuollon palvelu-uudistusta koskevan työryhmäraportin ehdotuksista

25.3.2026 | juristi Amanda Lindström | Lehti ja
kumppanit Oy



Selvityksen tausta, kysymyksenasettelu ja rajaukset

- Sosiaalihuollon palvelu-uudistusta valmistellut työryhmä on esittänyt keskeiset muutosehdotuksensa 11.2.2026 julkaistussa loppuraportissaan [Sosiaalihuollon palvelu-uudistus: Työryhmän ehdotukset 2026 \(STM 2026:5\)](#).
- Lehti ja kumppanit Oy on Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry:n toimeksiannosta laatinut selvityksen, jossa tarkastellaan työryhmän raportin keskeisiä muutosehdotuksia ja niiden mahdollisia oikeusvaikutuksista seuraavista näkökulmista:
 - Miten ehdotuksia lainsäädäntöön vietyinä saatettaisiin tulkita ja soveltaa sosiaalipalvelujen järjestämisessä?
 - Millaisia vaikutuksia ehdotuksilla voisi olla sosiaalihuollon työntekijöiden ja viranhaltijoiden oikeusturvan ja virkavastuun näkökulmasta?
 - Millaisia vaikutuksia ehdotuksilla voisi olla sosiaalihuollon asiakkaiden oikeusturvan ja aseman kannalta, erityisesti hallintopäätöksenteon ja lastensuojelun muutosten osalta?
- Tarkastelun ulkopuolelle on rajattu työryhmän raportin sisältämät yksityiskohtaiset muutosehdotukset sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen sisällöistä. Tarkastelun ulkopuolelle on myös rajattu työ- ja toimintakykyä edistäviä sosiaalipalveluja koskevat muutosehdotukset raportissa [Työ- ja toimintakykyä edistävät sosiaalipalvelut: Työryhmän ehdotukset 2026 \(STM 2026:6\)](#).
- Selvityksessä arvioidut ehdotukset ovat perus- ja ihmisoikeusnäkökulmasta monin tavoin merkittäviä. Selvityksen kysymyksenasettelu huomioiden ehdotuksia on punnittu tätä oikeudellista sääntelykehikkoa vasten.
- Lisätietoja selvityksestä antavat: jenny.suominen@talentia.fi ja kristiina.ruuskanen@talentia.fi

Työryhmän ehdotusten valmisteluun liittyviä huomioita

- Työryhmän raportissa on kaikkien ehdotusten yhteydessä korostettu, että niiden toteuttaminen vaatisi huolellista jatkovalmistelua, vaikutusten arviointeja ja lisäselvityksiä. Työryhmän näkemyksiin on helppo yhtyä.
- Selvitystä työstettäessä on otettu huomioon, että ehdotettujen lakimuutosten tarkempi sisältö ja toteutus tarkentuvat vasta jatkovalmistelussa eivätkä kaikki ehdotukset välttämättä etene.
- Työryhmän raporttiin sisältyvät Sosnet-yliopistoverkoston, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n sekä Vammaisfoorumi ry:n eriävät mielipiteet. Eriävissä mielipiteissä esiin nostetut riskit ovat varteenotettavia ja niiden minimointi sosiaalihuoltolain uudistuksessa on varmistettava.

Yhteenvedo – kokoavat huomiot raportin ehdotuksista 1/3

- Työryhmän esiin nostamat nykytilan haasteet kaipaavat ratkaisuja ja sosiaalipalvelujen järjestämisen tulee olla taloudellisesti kestävällä pohjalla.
- Uudistuksessa on perusteltua arvioida, miten voidaan selkiyttää lainsäädäntöä, vahvistaa asiakaslähtöisempää toimintaa ja mahdollistaa erilaisiin tuen tarpeisiin paremmin vastaava sosiaalihuoltolain palveluvalikoima. Onnistuessaan sosiaalihuollon palvelu-uudistus voi toteuttaa näitä tavoitteita ja sujuvoittaa asiakasprosessin kulkua.
- Toisaalta työryhmän ehdottamat muutokset voivat lisätä riskiä siitä, että pääsy tarpeita vastaaviin ja riittäviin sosiaalipalveluihin heikkenee, asiakkaita ajautuu enenevässä määrin liian kevyelle tuelle eikä tarvittava jatkotyöskentely jäsenny konkreettisesti. Nykytilan haasteita ei tulisi ratkaista asiakkaiden asemaa ja oikeusturvaa heikentävillä lakimuutoksilla.
- Työryhmän kuvailema sääntelytekniikka johtaisi kauttaaltaan väljempiin palvelusäännöksiin. Sosiaalipalvelujen tarkempi sisältö ja toteuttamistavat täsmentyisivät lain esitöissä tai vasta hyvinvointialueen linjauksissa. Kun lain säännöksessä ei olisi tarkkaa sisältöä, jäisi palvelun tarkoituskin väistämättä ylätasolle. Silloin myös asiakkaan oikeus palveluun olisi nykyistä epäselvemmin säännelty.
- Tällainen sääntelymalli ei välttämättä täytä niitä lailla säätämisen sekä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksia, joita asetetaan sosiaalihuoltolain kaltaiselle välittömästi perus- ja ihmisoikeuksiin vaikuttavalle lainsäädännölle.

Yhteenveto – kokoavat huomiot raportin ehdotuksista 2/3

- Työryhmän ehdotukset voivat lisätä sosiaalihuollon ammatillista harkintaa ja joustoa asiakasprosessin eri vaiheissa. Toisaalta sosiaalihuollon työntekijöiden ja viranhaltijoiden velvoitteiden tulee olla laissa täsmällisesti määriteltyjä, sillä he kantavat henkilökohtaisen vastuun asiakkaan oikeuksien toteutumisesta ja lainmukaisesta toiminnasta asiakasprosessissa.
- Työryhmän ehdotusten kokonaisuuteen kytkeytyy sosiaalihuollon henkilöstön kannalta merkittäviä kysymyksiä oikeusturvasta, laadukkaan ja asiakaslähtöisen sosiaalihuollon toteutumisesta ja ammattieettisistä velvoitteista huolehtimisesta.
- Sosiaalihuollossa on varmistettava suunnitelmallinen työskentely ja asiakkaan oikeudet turvaava toiminta, mikä tarkoittaa myös tietyistä velvoitteista ja oikeuksista säätämistä eduskuntalain tasolla.

Yhteenvedo – kokoavat huomiot raportin ehdotuksista 3/3

- Monet työryhmän ehdotukset ovat ristiriidassa sen kanssa, mitä raportissa kuvataan uudistuksen tavoitteina ja nykytilan ongelmina. Työryhmän ehdotuksiin liittyy piirteitä siitä, että laista häivytetään konkreettisia velvollisuuksia ja sen sijaan sosiaalihuoltolakiin säädettäisiin periaatemuotoisia kirjauksia, tai velvoitteita ja oikeuksia määriteltäisiin lain esitöiden tasolla.
- Sosiaalihuoltolain uudistuksessa tulisi huolellisesti selvittää, millä tasolla laissa on jatkossakin säädettävä asiakasprosessista ja sosiaalipalvelujen sisällöstä ja toteuttamistavoista. Toisaalta uudistuksessa pitäisi kriittisesti arvioida, missä määrin nykytilan haasteita on tosiasiallisesti perusteltua korjata lainsäädäntöä muuttamalla.
- Keskeinen huolenaihe tässä sosiaalihuollon palvelu-uudistuksessa on, että perusoikeuksien toteutumisen kannalta hyvin merkittävää lainsäädäntöä valmistellaan suppealla tietopohjalla ja kiireisellä aikataululla.
- Tältä pohjalta työryhmän ehdottamien uudistusten toteuttaminen näyttäytyisi herkästi jatkumona sille, kuinka sosiaalihuoltolakia on uudistettu vuosien saatossa paikoitellen, ja lopputulemana on vaikeasti sovellettava ja muun lainsäädännön kanssa puutteellisesti yhteensovitettu laki.



LEHTI & CO

Talentia

Tiivistelmät keskeisten muutosehdotusten arvioinnista

1. Sosiaalihuoltoasian vireilletulohetki ja asiakkuuden alkaminen
2. Asiakasprosessin muutosehdotukset kokonaisuutena
3. Sosiaalityön ja -ohjauksen hallintopäätöksistä luopuminen
4. Sosiaalityön ja -ohjauksen suhde muihin palveluihin ja ulkoistamisrajoitukset
5. Kirjaamista koskevat muutosehdotukset
6. Asiakassuunnitelmaa koskevat muutosehdotukset
7. Omatyöntekijää koskevat muutosehdotukset
8. Yksilön oman vastuun ja sosiaalityön ja -ohjauksen ensisijaisuus
9. Sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden uudistaminen
10. Sosiaalihuoltolain palvelut ja vammaispalvelulain soveltamisala
11. Lastensuojelulain ja sosiaalihuoltolain rajapinta
12. Viranhaltijan päätöksentekovaltuudet
13. Sosiaalihuollolle ehdotettu velvollisuus huolehtia terveyspalvelujen piiriin pääsystä



talentia.fi

Sosiaalihuoltoasian vireilletulohetki ja asiakkuuden alkaminen – työryhmän ehdotus

- Raportin luku 4.2.1.1
- Työryhmä ehdottaa, että sosiaalihuollon aloittamiseen liittyvää sääntelyä muutetaan niin, että se mahdollistaa tarkoituksenmukaisen asiakastyön kirjaamisen jo ohjaus- ja neuvontavaiheessa.
- Hyvinvointialueen olisi järjestettävä toimintansa niin, että sosiaalihuoltoon saa yhteyden viivytyksettä sosiaalihuoltolain 6 §:n mukaisen ohjauksen ja neuvonnan saamiseksi tai sosiaalihuollon asian vireille saattamiseksi.

Sosiaalihuoltoasian vireilletulohetki ja asiakkuuden alkaminen – arvioinnin tiivistelmä

- Neuvonnan ja ohjauksen roolin vahvistaminen voivat edistää asiakkaiden ohjautumista sopiviin palveluihin, samoin yhteyden saaminen sosiaalihuoltoon nopeasti.
- Ohjaus- ja neuvontatilanteessa tapahtuvaa kirjaamista tulisi arvioida tarkemmin yksityisyyden- ja henkilötietojen suojan kannalta.
- Ehdotus laajentaisi kirjaamisvelvoitteita nykyisestä, joten sen tarkoituksenmukaisuutta suhteessa kirjaamisvelvoitteiden keventämiseen tulisi harkita.
- Neuvontaa ja ohjausta, yhteydenottoa sosiaalihuoltoon, asian vireilletuloa ja asiakkuuden alkamista koskeva sääntely pitää suunnitella kokonaisuutena. Sääntelyn vaikutukset kohdistuvat monin tavoin asiakkaan oikeusturvaan ja sosiaalisiin oikeuksiin pääsyyn, minkä lisäksi niihin kytkeytyy sosiaalihuollon henkilöstön lakisääteisiä velvoitteita.

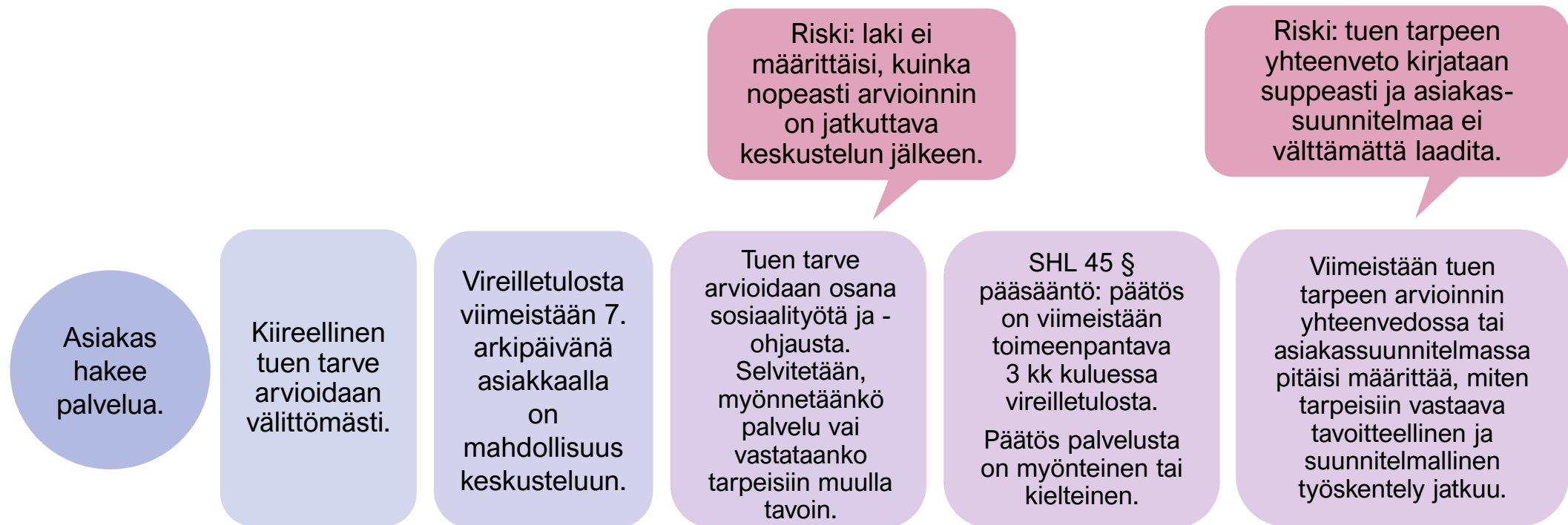
Asiakasprosessin muutokset – työryhmän ehdotus

- Raportin luku 4.2.1.1
- Työryhmä ehdottaa, että laissa säädettäisiin hyvinvointialueen velvollisuudesta arvioida asiakkaan tuen tarve elämäntilanteen edellyttämässä laajuudessa osana sosiaalityötä ja sosiaaliohjausta. Palvelutarpeen arvioinnin sijaan käytettäisiin termiä ”tuen tarpeen arviointi”. Sosiaalihuoltolain 36 ja 37 § muutettaisiin niin, että sääntelyssä korostuisivat sosiaalihuollon ammattihenkilön välittömän tuen antamisen merkitys ja asiakkaan omien voimavarojen tukeminen ja vahvistaminen.
- Palvelutarpeen arvioinnin määräaikojen sijaan säädettäisiin uuden asiakkaan oikeudesta henkilökohtaiseen keskusteluun tarkoituksenmukaisen sosiaalihuollon ammattihenkilön kanssa viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireilletulon jälkeen. Jatkovalmisteluun jäisi, miten sääntelyssä ratkaistaan tilanteet, joissa henkilö on jo sosiaalihuollon asiakkaana ja hänen tuen tarpeensa esimerkiksi muuttuvat merkittävästi.

Asiakasprosessin muutokset – arvioinnin tiivistelmä 1/2

- Nykytilan haasteiden ratkaiseminen voi vaatia lakimuutoksia, jotta tuen tarpeen arvioinnista saadaan sujuvampaa ja arviointeja ei tehtäisi tarpeettoman laajasti ja raskaasti. Työryhmän ehdotusta siitä, että asiakkaan tuen tarpeet arvioidaan osana sosiaalityötä ja sosiaaliohjausta, pitää kuitenkin arvioida kokonaisuutena muiden asiakasprosessin muutosehdotusten kanssa
 - Palvelutarpeen arvioinnin määrääjoista luopuminen, arvioinnin yhteenvedon kirjaamisen keventäminen, asiakassuunnitelman laatimisen ja omatyöntekijän nimeämisvelvoitteen keventäminen, sosiaalityön ja -ohjauksen ensisijaisuus, sosiaalityötä ja -ohjausta koskevista hallintopäätöksistä luopuminen
- Ehdotukset merkitsisivät mallia, jossa sosiaalihuoltolaki ohjaa asiakasprosessia tarkasti vireilletuloa seuraavan seitsemän päivän ajan. Laki myös vaatisi, että tuen tarpeet on arvioitava asiakkaan elämäntilanteen mukaisessa laajuudessa.
- Mitä pidemmälle asiakasprosessi tästä etenee, sitä enemmän lakisääteiset velvoitteet keventyisivät. Näin kävisi etenkin siinä kohtaa, kun arviointivaiheessa annetusta nopeasta tuesta pitäisi edetä asiakkaan kanssa suunnitelmalliseen ja tavoitteelliseen jatkotyöskentelyyn.
- Tässä muodossa ehdotetuista sääntelyratkaisuista koituvat riskit kohdistuisivat sosiaalihuollon asiakasryhmiin eri tavoin. Asiaa havainnollistetaan kahden esimerkkiskenaarion kautta (ks. seuraavat diat).

Skenaario 1: palvelua koskevan hakemuksen tehneet asiakkaat



Lainsäädännössä asetetut velvoitteet asiakasprosessin etenemiselle

Skenaario 2: ei hakemusta, asiakas jää sosiaalityön tai -ohjauksen varaan



Lainsäädännössä asetetut velvoitteet asiakasprosessin etenemiselle

Asiakasprosessin muutokset – arvioinnin tiivistelmä 2/2

- Lainsäädännöstä purettaisiin niitä keskeisiä mekanismeja, joilla suunnitelmallista työskentelyä ja palvelujen vaikuttavuutta nykyisin varmennetaan.
- Ehdotusten yhdistelmästä seuraisi riski siitä, että pääsy tarpeita vastaaviin sosiaalipalveluihin heikkenee, asiakkaita ajautuu liian kevyelle tuelle eikä tarvittavaa jatkotyöskentelyä välttämättä jäsennetä konkreettisesti missään suunnitelmassa.
- Sosiaalihuoltolain uudistuksessa tulisi huolellisesti arvioida, missä määrin laissa on jatkossakin säädettävä asiakasprosessin etenemisestä ja miten edellä kuvattuja riskejä minimoidaan.
- Myös kevyehköllä tuella pärjäävien asiakkaiden oikeudet ja suunnitelmallisen sosiaalihuollon toteutuminen on tärkeää turvata. Sillä voidaan ennaltaehkäistä tuen tarpeiden monimutkaistumista ja pyrkiä vaikuttamaan raskaampien ja kalliimpien palvelujen kysyntään.

Sosiaalityötä ja -ohjausta koskevat hallintopäätökset – työryhmän ehdotus

- Raportin luku 4.3.1.2
- Työryhmä ehdottaa, että sosiaalityötä ja sosiaaliohjausta ei enää määriteltäisi sosiaalipalveluiksi eikä niiden myöntämisestä tehtäisi hallintopäätöstä.

Sosiaalityötä ja -ohjausta koskevat hallintopäätökset – arvioinnin tiivistelmä

- Toteutuessaan työryhmän ehdotus pysyttäisi voimassa sosiaalityön ja -ohjauksen kaksoisroolin. Niissä on kyse yhtäältä asiakkaan tuen tarvetta arvioivasta työskentelystä ja toisaalta tukimuodosta asiakkaalle. Sosiaalityön ja -ohjauksen erottaminen varsinaisista sosiaalipalveluista näyttäytyy jossain määrin keinotekoisena.
- Luopuminen sosiaalityötä ja -ohjausta koskevien hallintopäätösten tekemisestä on selvästi asiakkaan oikeusturvaa heikentävä ratkaisu etenkin niitä tilanteita ajatellen, joissa asiakas ja hyvinvointialue ovat eri mieltä tällaisen tuen järjestämisestä. Muistutus- ja kantelumenettely eivät korvaa muutoksenhakumenettelyä.
- Jos jatkossa hallintopäätöstä ei tehtäisi, tulisi jollakin tavalla määritellä se, miten kauan ja missä laajuudessa asiakas saa sosiaalityötä- tai ohjausta ja mikä on tuen sisältö. Luontevimmin tämä tapahtuisi asiakassuunnitelmassa.
- Työryhmä kuitenkin ehdottaa, että asiakassuunnitelmaa ei välttämättä laadittaisi kaikille asiakkaille ja varsinkin näissä tilanteissa jäisi epäselväksi, mihin tukeen asiakas on oikeutettu. Suunnitelmallisen sosiaalityön ja asiakkaan oikeusturvan näkökulmasta tuen sisältö ja laajuus pitäisi määritellä edes tuen tarpeen arvion yhteenvedossa.

Sosiaalityön ja -ohjauksen suhde muihin palveluihin ja ulkoistamisrajoitukset – työryhmän ehdotus

- Raportin luku 4.3.1.2
- Työryhmä ehdottaa, että sosiaalityötä ja sosiaaliohjausta ei enää laissa määriteltäisi sosiaalipalveluiksi.
- Sen sijaan määritelmissä tuotaisiin näkyväksi sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen toteuttaminen kiinteänä osana sosiaalihuoltolain 4 luvun mukaista asiakasprosessia.
- Asiakkaalle sosiaaliohjauksena tai sosiaalityönä annettava tuki ja sosiaalihuollon hallinnollisjuridinen virkatyö muodostaisivat saumattoman kokonaisuuden.

Sosiaalityön ja -ohjauksen suhde muihin palveluihin ja ulkoistamisrajoitukset – arvioinnin tiivistelmä

- Työryhmän raportissa ei ole käsitelty sosiaalityön ja -ohjauksen suhdetta julkisen vallan käyttämiseen ja muihin sosiaalipalveluihin.
- Työryhmän ehdotuksessa sosiaalihojaus kytketään sekä määritelmässä että menettelysäännöksissä asiakkaan tuen tarpeiden arviointiin, hallinnollisjuridiseen viranomaistyöhön ja siten julkisen vallan käyttämiseen.
- Ehdotusten toteutuessa tällaisenaan epäselväksi muodostuu, voidaanko sosiaalihojausta sisältäviä sosiaalipalveluja, kuten tuettua asumista ja sosiaalista kuntoutusta, enää lainkaan hankkia yksityiseltä palveluntuottajalta sote-järjestämislain ulkoistamisrajoitukset huomioiden. Myös sosiaalityötä sisältävien palvelujen ulkoistamisessa syntyisi epäselvyyksiä.
- Jos sosiaalihojaus kytketään tuen tarpeiden arvioinnin kautta julkisen vallan käyttämiseen, nousee väistämättä esiin kysymys siitä, onko hyvinvointialueella sosiaalihojausta toteuttavien ammattihenkilöiden toimittava aina virkasuhteessa.
- Näiden kysymysten ratkaisemiseksi sosiaalihuoltolain uudistuksessa on syytä arvioida tarkemmin:
 - a) mikä on sosiaalihojauksen ja sosiaalityön sisältö ja suhde varsinaisiin sosiaalipalveluihin, ja
 - b) mikä on sosiaalihojauksen suhde julkisen vallan käyttämiseen ja sote-järjestämislain säädettyihin ulkoistamisrajoituksiin nähden.

Kirjaamista koskevat muutokset – työryhmän ehdotus

- Raportin luku 4.2.1.3
- Työryhmä ehdottaa sosiaalihuollon ammattilaisten kirjaamisvelvoitteiden keventämistä siten, että jatkossa kirjattaisiin vain asiakkaan oikeusturvan sekä palvelujen ja tuen toteutumisen kannalta olennaiset tiedot.
- Pällekkäiset kirjaamisvelvoitteet purettaisiin.
- Sosiaalihuoltolakiin sisältyvä kirjaamiseen liittyvä sääntely siirrettäisiin asiakastietolakiin siten, että sosiaalihuoltolakiin jäisi informatiivinen viittaus asiakastietolakiin.

Kirjaamista koskevat muutokset – arvioinnin tiivistelmä

- Kirjaamista koskevan sääntelyn kokoaminen asiakastietolakiin ja säännösten päällekkäisyyksien karsiminen tuovat selkeyttä kirjaamiseen ja lakien systematiikkaan.
- Lakimuutosten valmistelussa tulisi kuitenkin arvioida huolellisesti, miltä osin on tosiasiallisia perusteita keventää lakisääteistä kirjaamisvelvoitteita ja asiakasasiakirjojen lakisääteisiä sisältöjä. Havaittuihin ongelmiin on tarkoituksenmukaisinta puuttua asiakastietojärjestelmiä kehittämällä ja kansallisia kirjaamisohjeita muuttamalla.
- Kirjattavien tietojen osalta ehdotettu sanamuoto ”olennaiset tiedot” jättäisi edelleen huomattavasti tulkinnanvaraa.
- Asiakastietolaissa olisi syytä säilyttää yleistä kirjaamisvelvoitetta koskeva 17 §:n luettelo kirjaamisen tarkoituksista. Nykyinen säännös kattaa kirjaamiseen liittyvät erisuuntaiset intressit ja tilanteet, joissa kirjaamisen on jatkossakin oltava selvästi sallittua ja toisaalta velvollisuus. Jos kirjaamisen funktio rajataan laissa ”asiakkaan oikeusturvaan sekä palvelujen ja muun tuen toteutumiseen”, asiakastietojen kirjaaminen esimerkiksi tiedolla johtamisen ja valvonnan tarkoituksissa ei ole jatkossa sallittua.
- Yleistä kirjaamisvelvoitetta koskevan asiakastietolain 17 §:n uudistamista on arvioitu vain sosiaalihuollon julkisten palvelunantajien kirjaamisen näkökulmasta. Säännöksen muutoksen vaikutukset kohdistuvat myös terveydenhuoltoon ja yksityisiin sosiaalihuollon ja terveydenhuollon palvelunantajiin. Lakimuutoksen vaikutuksia tulisi arvioida raportissa tehtyä laajemmin.

Asiakassuunnitelmaa koskevat muutokset – työryhmän ehdotus

- Raportin luku 4.2.1.2
- Työryhmä ehdottaa, että asiakassuunnitelma laadittaisiin jatkossa vain asiakkaan tuen tarpeiden sitä edellyttäessä.
- Laissa kuvattaisiin nykyistä selkeämmin asiakassuunnitelman yleinen tarkoitus.
- Jatkovalmistelussa selvitetäisiin mahdollisuus säätää siitä, että asiakkaalla voisi pääsääntöisesti olla kerrallaan vain yksi voimassa oleva asiakassuunnitelma.

Asiakassuunnitelmaa koskevat muutokset – arvioinnin tiivistelmä

- Asiakassuunnitelman sisältöä koskevan päällekkäisen sääntelyn purkaminen on perusteltu tavoite. Selkeämpi sääntely suunnitelman sisällöstä voi edistää suunnitelman laatimista tarkoituksenmukaisessa laajuudessa. Työryhmän ehdotus siitä, että asiakkaalla olisi pääsääntöisesti kerrallaan vain yksi voimassa oleva asiakassuunnitelma, voi tukea palvelujen yhteensovittamista ja suunnitelmallista sosiaalihuoltoa.
- Työryhmän ehdotus velvoitteiden keventämisestä on viety hyvin pitkälle: jatkossa asiakassuunnitelma tulisi laadittavaksi vain asiakkaan tuen tarpeiden sitä edellyttäessä. Tällainen ilmaisu jättää huomattavasti tulkinnanvaraa siitä, milloin asiakassuunnitelma on laadittava. Asiakkaan oikeuksien kannalta merkittävää kysymystä siitä, milloin asiakassuunnitelma on laadittava, ei tulisi määritellä ainoastaan lain esitöiden tasolla. Laissa tulisi olla selkeät kriteerit sille, milloin asiakkaan tarve edellyttää suunnitelman laatimista. Nykyisin säädetään, että suunnitelma voidaan jättää tekemättä vain, jos se on ilmeisen tarpeeton. Lakimuutokset eivät saisi lisätä riskiä siitä, että asiakassuunnitelmaa ei laadita edes niille asiakkaille, jotka siitä hyötyisivät.
- Palvelutarpeen arvioinnin yhteenvedon ja asiakassuunnitelman muodostama kokonaisuus on ollut yksi olennainen keino toteuttaa suunnitelmallista sosiaalityötä ja edistää sosiaalipalvelujen vaikuttavuutta. Työryhmän ehdotus tässä muodossaan voi heikentää tavoitteellisen ja suunnitelmallisen sosiaalihuollon toteuttamista ja se on ristiriidassa raportissa toisaalla esitetyn tavoitteen kanssa siitä, että palvelujen vaikuttavuuden arviointia halutaan vahvistaa.

Omatyöntekijää koskevat muutokset – työryhmän ehdotus

- Raportin luku 4.2.1.4 ja luku 4.2.1.7
- Työryhmä ehdottaa, että asiakkaalle nimettäisiin omatyöntekijä vain, jos asiakkaan tuen tarpeisiin vastaaminen tätä edellyttää. Tarvetta omatyöntekijälle arvioitaisiin suhteessa omatyöntekijän tehtäviin, jotka määriteltäisiin laissa nykyistä selkeämmin.
- Työryhmä ehdottaa, että erityisen tuen tarpeessa olevan asiakkaan status ei enää olisi sidoksissa siihen, millainen kelpoisuus ammattihenkilöllä on oltava, jotta hän voi arvioida asiakkaan tuen tarpeen ja toimia omatyöntekijänä.
- Jatkossa laki edellyttäisi kaikkien täysi-ikäisten asiakkaiden kohdalla, että pääsääntöisesti omatyöntekijänä toimii asiakkaan tuen tarpeiden kannalta tarkoituksenmukainen sosiaalihuollon ammattihenkilö. Täysi-ikäisten asiakkaiden tuen tarpeen arvioinnista vastaisi asiakkaan tarpeiden kannalta tarkoituksenmukainen sosiaalihuollon ammattihenkilö.
- Erityistä tukea tarvitsevien lasten osalta sääntelyä on tarkoitus selkiyttää vasta jatkovalmistelussa.

Omatyöntekijää koskevat muutokset – arvioinnin tiivistelmä 1/2

- Sosiaalihuoltolain uudistuksessa on tärkeää suunnitella kokonaisuutena se, mitä säädetään tuen tarpeiden arvioinnista, sosiaalityöstä, sosiaaliohjauksesta ja eri tehtävistä vastaavista ammattihenkilöistä. Niihin liittyvät ehdotukset ovat kiinteässä yhteydessä toisiinsa.
- Omatyöntekijän nimeämisvelvoitteen keventämisen vaikutukset kohdistuvat lähtökohtaisesti kaikkiin sosiaalihuollon asiakkaisiin. Työryhmän ehdotuksen toteuttaminen edellyttäisi huomattavasti laajempaa vaikutusten arviointia.
- Työryhmän ehdottama sanamuoto ”omatyöntekijä nimettäisiin, jos asiakkaan tarpeisiin vastaaminen tätä edellyttää” on huomattavan tulkinnanvarainen. Työryhmä ehdottaa myös, että asiakkaan tarve omatyöntekijälle arvioidaan suhteessa omatyöntekijän tehtäviin, joita täsmennettäisiin laissa. Ehdotus voi selkeyttää omatyöntekijän roolia, kunhan tehtävät on määritelty riittävän täsmällisesti.
- Omatyöntekijän nimeämisvelvoitteen keventäminen voi heikentää suunnitelmallisen sosiaalityön toteutumista. Jos asiakkaalle ei nimetä omatyöntekijää, tulisi muulla tavoin varmistaa, miten seurataan tuen ja palvelujen toteutumista, tavoitteiden saavuttamista ja asiakkaan tuen tarpeiden muutoksia.

Omatyöntekijää koskevat muutokset – arvioinnin tiivistelmä 2/2

- Erityisen tuen tarpeen sääntelyyn liittyvät käytännön ongelmat on tärkeää ratkaista, mutta lakimuutokset eivät saisi johtaa näiden asiakkaiden oikeussuojan heikkenemiseen. Ehdotusten vaikutukset tulisi arvioida kattavammin.
- Laissa olisi tärkeää säätää hyvinvointialueille selvä velvollisuus varmistaa, että sosiaalityöntekijän asiantuntemus on käytössä, kun asiakkaan tilanne ja tarve sitä edellyttävät.
- Laista on jatkossakin selvästi ilmevä, millaisia sosiaalihuollon tehtäviä on hoidettava virkasuhteessa.
- Jos lainsäädännössä halutaan varmistaa, että sosiaalityöntekijäresurssit kohdistetaan tarkoituksenmukaisesti, kannattaa arvioida yhtenä ratkaisuna erityisen tuen tarpeen määritelmän täsmentämistä sosiaalihuoltolain 3 §:ssä.

Yksilön oman vastuun ja sosiaalityön ja -ohjauksen ensisijaisuus – työryhmän ehdotus

- Raportin luku 4.3.1.4
- Työryhmä ehdottaa tuotavaksi lakiin nykyistä selvemmin näkyväksi sen, ettei sosiaalihuoltolain 11 §:n mukaisen tarpeen olemassaolo välttämättä aina edellytä sosiaalihuollon apua ohjauksen ja neuvonnan lisäksi. Asiasta voitaisiin säätää esimerkiksi lisäämällä lakiin yleinen säännös, jonka mukaan sosiaalipalveluja myönnetään vain, jos tuen tarvetta ei henkilön yksilöllinen tilanne ja olosuhteet huomioiden ole mahdollista kohtuudella tyydyttää muulla tavoin.
- Työryhmä ehdottaa myös säädettäväksi siitä, että sosiaalihuoltolain 11 §:n mukaisiin asiakkaan tuen tarpeisiin vastataan ensisijaisesti sosiaalityöllä tai sosiaaliohjauksella. Sosiaalityötä ja sosiaaliohjausta lähtökohtaisesti annettaisiin kaikille sosiaalihuollon asiakkaille jossakin vaiheessa asiakkuutta jo tuen tarpeen arvioinnista lähtien ja osana sitä.
- Sosiaalipalveluja järjestettäisiin vain, jos sosiaalityö ja sosiaaliohjaus eivät yksinään ole asiakkaan tarpeisiin vastaamiseksi sopivia tai riittäviä.

Yksilön oman vastuun ja sosiaalityön ja -ohjauksen ensisijaisuus – arvioinnin tiivistelmä 1/2

- Yksilön omaa vastuuta koskevan säännösehdotuksen sanamuoto on niin epätasällinen ja tulkinnanvarainen, että lakiin vietynä siitä olisi mahdotonta päätellä, mitä asiakkaan odotetaan tekevän ensin, jotta hän voisi saada apua sosiaalihuollosta.
 - Työryhmän mukaan tällä ei tarkoiteta, että asiakkaan olisi ensisijaisesti hankittava tarvitsemansa tuki omilla varoillaan, mutta ”henkilön omat kyvyt ja tosiasialliset mahdollisuudet vaikuttaa tilanteeseensa ovat ensisijaisia” (s. 55–56)
- Epäselväksi jää sekin, miten kohtuullisuutta arvioidaan.
- Ehdotus tuskin täyttää niitä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksia, joita asetetaan välittömästi perustuslain 19 §:n 1 ja 3 momentissa turvattuihin oikeuksiin vaikuttavalle sääntelylle.

Yksilön oman vastuun ja sosiaalityön ja -ohjauksen ensisijaisuus – arvioinnin tiivistelmä 2/3

- Yksilön oman vastuun tai sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen ensisijaisuuden korostaminen laissa ei saa missään tilanteessa johtaa siihen, että kiireelliseen tuen tarpeeseen vastaaminen viivästyy ja oikeus välttämättömään huolenpitoon ja toimeentuloon vaarantuu.
- Nämä erilaiset säännökset tulisi sovittaa toisiinsa.
- Pätisikö kiireellisessäkin tilanteessa se, että ensin selvitetään yksilön oman vastuun roolia sekä sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen riittävyttä ja sopivuutta?

Yksilön oman vastuun ja sosiaalityön ja -ohjauksen ensisijaisuus – arvioinnin tiivistelmä 3/3

- Sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen säätäminen ensisijaiseksi keinoksi asiakkaan tuen tarpeisiin vastaamisessa on varsin tehokas keino niiden roolin vahvistamiseksi.
- Työryhmän eri ehdotusten kokonaisuus kuitenkin luo kannustimia ohjata asiakkaita mahdollisimman laajasti vain niiden piiriin.
- Tärkeää on varmistaa, että asiakkaan tuen tarpeet arvioidaan huolellisesti, jotta asiakas saa kaikki tarpeidensa edellyttämät palvelut.

Sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden uudistaminen – työryhmän ehdotus

- Raportin luku 4.3.1.3
- Työryhmä ehdottaa sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden uudistamista siten, että nykyisiä ja päällekkäisiksi tunnistettuja palveluita yhdistettäisiin ja tarpeettoman yksityiskohtaista sääntelyä purettaisiin. Työryhmän mukaan hyvinvointialueen tulisi toimintaa suunnitellessaan varautua siihen, että samalla lainsäädännössä kuvattavalla palvelulla tulee voida vastata hyvin erilaisten asiakasryhmien tarpeisiin joustavin keinoin ja erilaisin sisällöin.
- Työryhmä ehdottaa, että sosiaalihuoltolakiin tuodaan nykyistä selkeämmin yleinen periaate siitä, että esimerkiksi henkilöstön osaamisen, määrän sekä palvelun toteuttamistavan tulee vastata asiakkaan tarpeisiin.
- Yksittäiset sosiaalihuoltolain mukaiset sosiaalipalvelut uudistettaisiin raportin luvuissa 4.4. – 4.8. kuvatusti.

Sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden uudistaminen – arvioinnin tiivistelmä 1/2

- Tämän selvityksen kysymyksenasettelun ja rajausten mukaisesti sosiaalipalvelupykälää koskevia muutosehdotuksia ei ole arvioitu yksityiskohtaisesti. Työryhmän ehdotuksissa painottuu pyrkimys koota nykyisiä sosiaalipalveluja laissa uusiin kokonaisuuksiin. Sosiaalipalvelujen sisältö ja toteuttamistavat täsmentyisivät vasta hyvinvointialueen linjauksissa tai niistä saatettaisiin antaa esimerkkejä lain perusteluissa, mutta sitovaa sääntelyä vähennettäisiin. Työryhmän suunnittelema sääntelytekniikka johtaa väljempiin palvelusäännöksiin.
- Hyvinvointialueiden harkinnanvaran lisääntyminen voi mahdollistaa monipuolisia tapoja toteuttaa sosiaalipalvelut joustavasti asiakkaiden tarpeet ja paikalliset erityisolot huomioiden.
- Uudistuksessa on perusteltua arvioida, miten voidaan purkaa päällekkäistä palvelusääntelyä, vahvistaa asiakaslähtöisempää toimintaa ja mahdollistaa erilaisiin tuen tarpeisiin paremmin vastaava palveluvalikoima.

Sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden uudistaminen – arvioinnin tiivistelmä 2/2

- Väljän sääntelyn negatiivisena puolena on, että niin asiakkaan kuin lainsoveltajan on vaikeampi hahmottaa palvelujen sisältö ja toteuttamistapa.
- Palvelujen toteuttamistapoihin on odotettavissa suurta vaihtelua. Riskinä on, että sosiaalihuollon sisältö ja kokonaisuus hämärtyvät ja valtakunnallisesti tarkastellen sosiaalihuollon asiakkaiden yhdenvertaisuus ei toteudu.
- Laintulkinnat täsmentyvät vasta hyvinvointialueiden soveltamisohjeissa ja viime kädessä muutoksenhakumenettelyssä. Tällaisessa tilanteessa olisi vaikeaa ennakoida, miten lakia tulkittaisiin tuomioistuimissa.
- Väljän lainsäädännön ja sosiaalihuollon asiakkaiden oikeuksiin pääsyssä esiintyvien ongelmien yhdistelmä on ilmeinen riski asiakkaiden oikeusturvan kannalta.
- Hyvinvointialueiden kannalta vallitsisi jatkuva epävarmuus siitä, ovatko valitut palvelujen järjestämistavat lainmukaisia.

Sosiaalihuoltolain palvelut ja vammaispalvelulain soveltamisala – työryhmän ehdotus

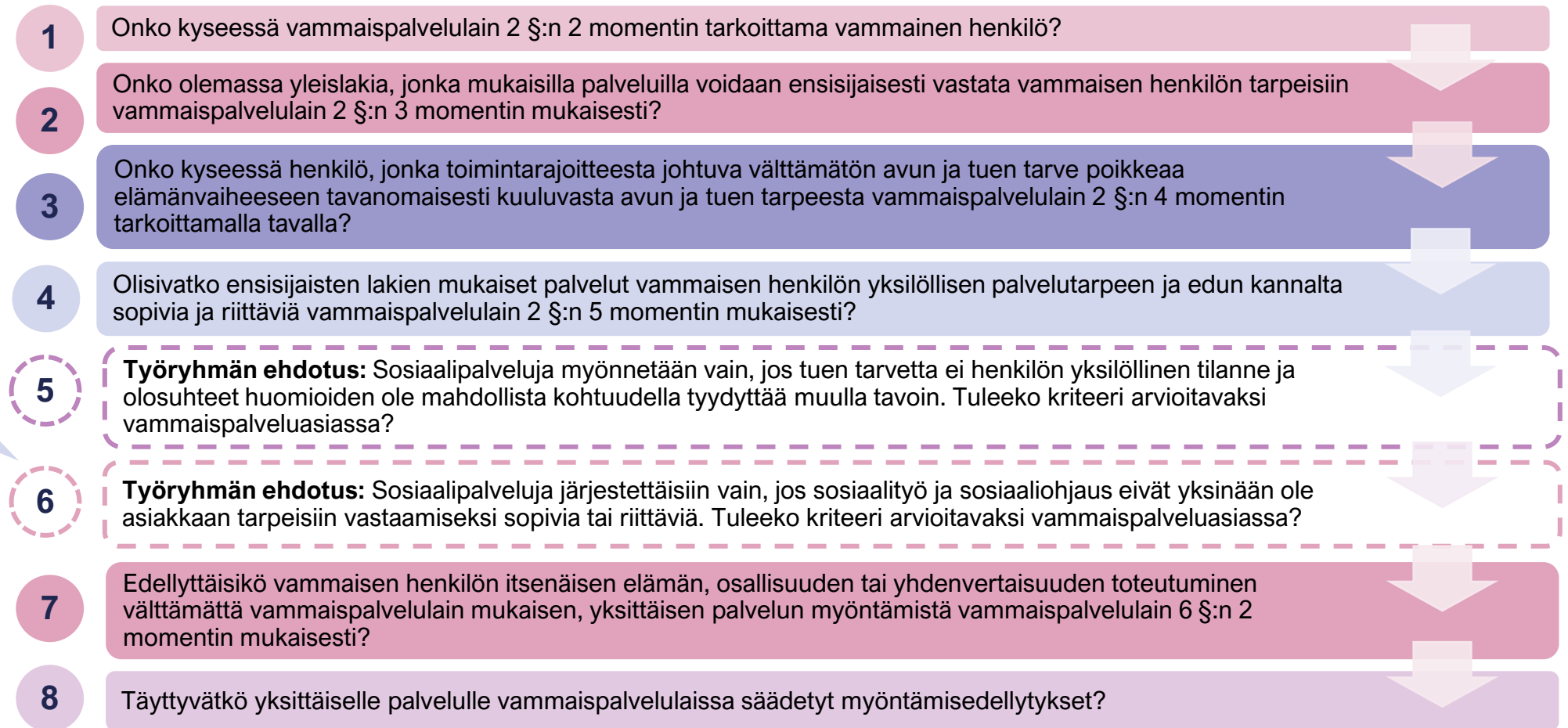
- Raportin luku 7.
- Työryhmä esittää, että kuluvan hallituskauden jälkeiseen valmisteluun jää lapsiperheiden sosiaalihuoltoa koskevan lainsäädännön yhteensovittaminen vammaispalvelulain (675/2023) kanssa.
- Raportissa ei ole muilta osin käsitelty, miten ehdotukset sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen muutoksista vaikuttaisivat vammaisten henkilöiden asemaan ja palveluihin. Työryhmän tehtävänannon ulkopuolelle oli rajattu erityistason palveluina vammaispalvelut.

Sosiaalihuoltolain palvelut ja vammaispalvelulain soveltamisala – arvioinnin tiivistelmä

- Vammaispalvelulain 2 §:n perusteella vammaisen henkilön palvelut järjestetään ensisijaisen lainsäädännön, kuten sosiaalihuoltolain nojalla. Sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja käytetään myös vammaispalvelulain 18 §:ssä säädetyn asumisen tuen toteuttamistapoina. Sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja koskevat työryhmän ehdotukset vaikuttavat siten välittömästi vammaisten henkilöiden sosiaalipalvelujen järjestämiseen ja toteuttamiseen. Tämä näkyisi erityisesti liikkumisen tuen, asumisen tuen ja vammaisten lasten palvelujen toteuttamisessa.
- Vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain rajapinnan yhteensovittamista ja kattavaa vammaisvaikutusten arviointia ei voi jättää kuluvan hallituskauden jälkeiseen aikaan, jos sosiaalihuoltolakia ja ensisijaisia palveluja koskevia säännöksiä muutetaan.
- Työryhmä ehdottaa, että yksilön oma vastuu ja sosiaalityö ja sosiaaliohjaus säädettäisiin ensisijaisiksi sosiaalipalveluihin nähden. Tämä monimutkaistaisi huomattavasti vammaispalvelujen myöntämisen arviointia ja lisäisi epäselvyyttä siitä, milloin palvelut on järjestettävä vammaispalvelulain perusteella.
- Jatkovalmistelusta riippuen työryhmän ehdotuksista voi syntyä lainsäädäntöön jopa 8-kohtainen arviointiasteikko, jota pitäisi punnita, kun selvitetään vammaisen henkilön tuen tarpeisiin vastaamista (ks. kaavio seuraavalla dialla).

Vammaispalvelulain soveltamisen arviointi

Työryhmän ehdotusten vaikutus vammaispalvelulain soveltamisen arviointiin on välttämätöntä tarkentaa, mikäli ne viedään sosiaali-huoltolakiin.



Lastensuojelun avo- ja jälkihuoltosäätelyn siirtäminen sosiaalihuoltolakiin – työryhmän ehdotus

- Raportin luku 4.5.1.1
- Työryhmä ehdottaa sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välisen rajapinnan selkeyttämiseksi, että lastensuojelulaista siirrettäisiin sosiaalihuoltolakiin lastensuojelun avohuollon tukitoimet, jälkihuolto, lastensuojelulain 32.3 §:ssä tarkoitettu huoltajuusjärjestelyihin liittyvä sääntely ja lastensuojelulain 81 §:n mukainen yksityisesti sijoitettujen lasten hoidon valvonta.
- Lastensuojelulailla säädettäisiin jatkossa lähinnä lapsen sijaishuollosta ja rajoitustoimenpiteistä.

Lastensuojelun avo- ja jälkihuoltosäätelyn siirtäminen sosiaalihuoltolakiin – arvioinnin tiivistelmä

- Työryhmän esiin nostamat nykytilan haasteet kaipaavat ratkaisuja, mutta ehdotus lastensuojelun avo- ja jälkihuoltosäätelyn siirtämisestä sosiaalihuoltolakiin on puutteellisin tiedoin valmisteltu. Työryhmä on tuonut esiin, ettei sillä ole ollut riittävästi tietoa samanaikaisesti vireillä olevan lastensuojelulain uudistushankkeen sisällöstä. Työryhmän ehdotukset olisi tullut yhteensovittaa sen kanssa. Työryhmä ei ole voinut toteuttaa ehdotuksistaan lapsivaikutusten arviota.
- Jos sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain yhdyspintaa selkiytetään työryhmän mallilla, uudistuksen onnistumiseen vaikuttaa merkittävästi, miten lainsäädäntö toimeenpannaan hyvinvointialueilla. Uudistus voi parhaassa tapauksessa mahdollistaa tuen jatkuvuutta, entistä joustavampia palveluja ja rakenteita, jotka vahvistavat ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea.
- Toisaalta työryhmän esiin nostamat riskit, kuten lapsen oikeusturvan heikkeneminen ja huostaanottojen lisääntyminen, ovat vakavia. Ne kohdistuvat erityisen haavoittuvaisiin lapsiasiakkaisiin.
- Työryhmän ehdotuksen keskeinen ongelma on, ettei ratkaisussa riittävästi huomioida sitä, että lapsiperheiden varhainen tuki ja lastensuojelun avohuolto ovat luonteeltaan aivan erilaisia palveluja erilaisille asiakasryhmille.
- Jatkovalmisteluun jääviä ratkaisemattomia oikeuskysymyksiä on runsaasti. Työryhmän ehdotuksen oikeudellisten vaikutusten arvioiminen on tältä osin mahdotonta.

Lapsiperheiden sosiaalipalvelujen kokonaisuus – työryhmän ehdotus

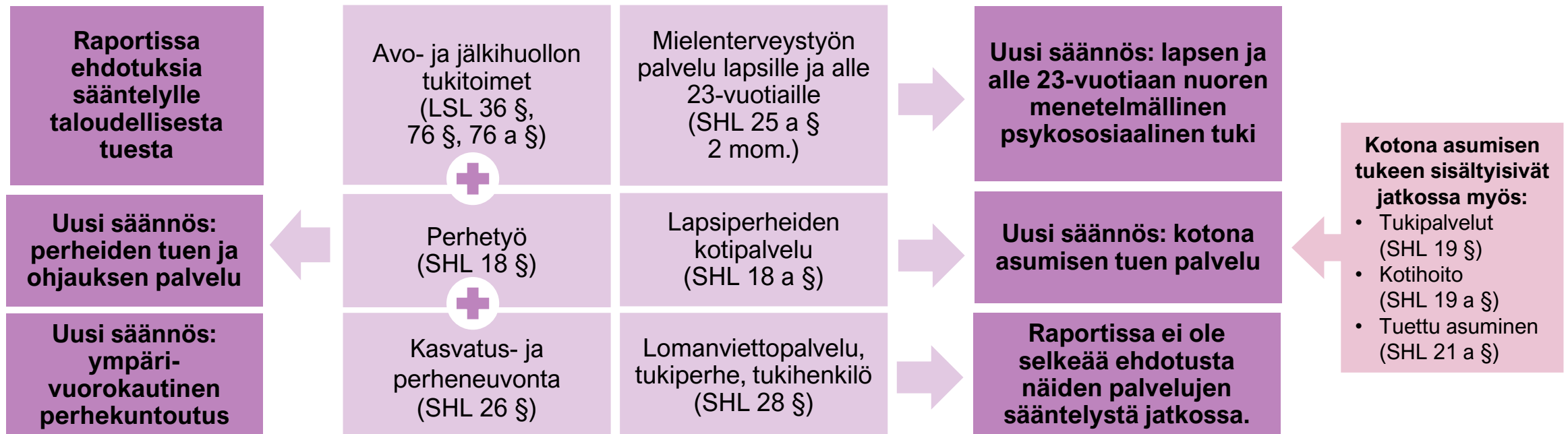
- Raportin luku 4.5 ja luku 4.5.1.5
- Lapsiperheiden sosiaalipalveluja uudistettaisiin raportin luvussa 4.5 kuvatuin tavoin.
- Työryhmä ehdottaa säännöstä uudesta perheiden tuen ja ohjauksen tai perheohjauksen palvelusta.
- Tähän palveluun sisältyisivät jatkossa sosiaalihuoltolain 18 §:n mukainen perhetyö, sosiaalihuoltolain 26 §:n mukainen kasvatus- ja perheneuvonta sekä lastensuojelulain 36 §:n mukaiset kotiin vietyinä toteutuneet tehostettu perhetyö ja perhekuntoutus, joita on voitu toteuttaa myös sosiaaliohjauksena ja ammatillisena tukihenkilötyönä.

Lapsiperheiden sosiaalipalvelujen kokonaisuus – arvioinnin tiivistelmä

- Kaavio havainnollistaa työryhmän raportista hahmottuvaa lapsiperheiden sosiaalipalvelujen kokonaisuutta (pois lukien perheryhmäkodit ja perheoikeudelliset palvelut), ks. seuraava dia
- Työryhmän ehdottama sääntely perheiden tuen ja ohjauksen palvelusta (perheohjaus) jää erityisen epäselväksi. Palvelu korvaisi nykyisiä lapsiperheiden palveluja ja lastensuojelun avohuollon tukitoimia.
- Sosiaalihuoltolain palvelupykälästä tulisi väistämättä hyvin yleisluonteinen, kun perheohjauksen olisi tarkoitus kattaa työryhmän kuvaama palvelujen, tukimuotojen, toteutustapojen ja tuen tarpeiden kirjo. Palvelun sisällöt ja toteutustavat jäisivät laajasti täsmennettäväksi lain esitöissä ja hyvinvointialueiden soveltamisohjeissa. Lain säännöksen perusteella asiakkaan tai lain soveltajan olisi käytännössä mahdotonta saada selvyttä siitä, mihin tukeen lapsi ja perhe tarkalleen ovat oikeutettuja.
- Eduskuntalain tasoisesta säännöksestä ei ilmenisi, mitkä tarkalleen ovat ne keinot, joilla tilanteen niin vaatiessa yritetään välttää viimesijainen ja syvälle lapsen ja perheen ihmisoikeuksiin kajoava sijaishuoltoon sijoittaminen. Tällaisenaan työryhmän ehdottama sääntely ei täyttäisi niitä lailla säätämisen ja täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksia, joita asetetaan lainsäädännölle, joka ulottuu yksityis- ja perhe-elämän suojan, sosiaalisten oikeuksien ja oikeusturvan ydinalueelle.

Lapsiperheiden sosiaalipalvelujen kokonaisuus ehdotusten perusteella

Palvelut, joihin ehdotetaan muutoksia:



Viranhaltijan päätöksentekovaltuudet – työryhmän ehdotus

- Raportin luku 6.1
- Raportissa on nostettu esiin, että yksittäisen viranhaltijan tosiasiallinen valta päättää palveluista on laaja ja hyvinvointialueen toimivalta ohjata palvelujen myöntämisen periaatteita ei ole täysin selvä.
- Työryhmä esittää, että sosiaalihuollon lainsäädännöstä poistetaan tai tarkennetaan sääntelyä, joka antaa yksittäiselle ammattihenkilölle poikkeuksellisen laajat päätöksentekovaltuudet.
- Työryhmä on lisäksi pohtinut mahdollisuutta säätää siitä, että yksittäisten viranhaltijoiden on päätöksenteossaan noudatettava hyvinvointialueen asettamia yleisiä toimintalinjauksia, kuten soveltamisohjeita ja menettelytapoja.

Viranhaltijan päätöksentekovaltuudet – arvioinnin tiivistelmä 1/2

- Hyvinvointialueilla tulee olla riittävät keinot suoriutua järjestämisvastuustaan ja varmistaa yhdenvertaiset sosiaalipalvelut. Voimassa olevan lainsäädännön mahdollistamat asiakasohjaukselliset ryhmät tai vastaavat rakenteet ovat hyvinvointialueille yksi keskeinen keino huolehtia sosiaalipalveluiden antamisesta yhdenvertaisin perustein.
 - Lainmukaisesti järjestettynä ryhmien toiminta voi tuottaa monia hyötyjä, mutta ryhmien toiminta on järjestettävä asiakkaiden ja viranhaltijoiden oikeusturvan kannalta kestävästi.
 - Voimassa oleva lainsäädäntö tarjoaa hyvinvointialueille muitakin keinoja ohjata palvelujen myöntämistä, kuten lainsäädäntöä täsmentävien soveltamisohjeiden vahvistaminen.
- Sosiaalihuollon toteuttamiseen kuuluu tällä hetkellä olennaisena osana ammattihenkilön tekemä yksilöllinen arviointi asiakkaan tuen tarpeista ja niihin vastaavista palveluista. Tätä harkintaa voidaan ohjata hyvinvointialueen toimesta, mutta jos sosiaalihuollon viranhaltija kantaa jatkossakin hallintopäätöksestä henkilökohtaisen rikosoikeudellisen ja muun virkavastuun, hänen on voitava itsenäisesti harkita asiassa tehtävä ratkaisu ja perusteet.

Viranhaltijan päätöksentekovaltuudet – arvioinnin tiivistelmä 2/2

- Työryhmän ehdotus sosiaalihuoltolain 13 § ja 46 §:ään ja lastensuojelulain 36 §:ään sisältyvien päätöksentekovaltuuksien poistamisesta tai täsmentämisestä ei täysin ratkaisisi järjestämisvastuun ja yksilöpäätösten suhdetta. Työryhmän ehdotukset toisaalla raportissa viittaavat siihen, että päätöksenteko olisi edelleen osa sosiaalityöntekijän erityisiä tehtäviä.
- Kuten työryhmä itsekin tuo esiin, hyvinvointialueen järjestämisvastuun ja yksilöpäätösten välisen suhteen ratkaiseminen vaatisi laajempaa oikeudellista tarkastelua ja huolellista jatkovalmistelua.
- Työryhmän raportista ei ilmene, kuinka laajamittainen ongelma on, että viranhaltijat sivuuttaisivat hyvinvointialueiden ohjeet ja tekisivät päätöksiä myöntämisperusteista riippumatta.
- Viranhaltijalain 17 §:ssä edellytetään jo nyt, että viranhaltijan on tehtävässään noudatettava asianomaisia säännöksiä ja määräyksiä sekä työnantajan työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Samansisältöisen veloitteen säätäminen esimerkiksi sosiaalihuoltolakiin näyttäytyy tarpeettomana.

Sosiaalihuollon velvollisuus huolehtia terveystalvelujen piiriin pääsystä – työryhmän ehdotus

- Raportin luku 4.2.1.6
- Työryhmä ehdottaa, että sosiaalihuolto velvoitettaisiin olemaan yhteydessä terveydenhuoltoon, jos kohdataan ilmeisen terveydenhuollon tarpeessa oleva henkilö.
- Yhteydenotto toteutettaisiin lähtökohtaisesti asiakkaan luvalla ja erityistilanteissa ilman asiakkaan lupaa.
- Työryhmä myös ehdottaa, että sosiaalihuollolle säädettäisiin velvollisuus huolehtia mahdollisuuksien mukaan tarvittavien terveystalvelujen piiriin pääsystä.

Sosiaalihuollon velvollisuus huolehtia terveyspalvelujen piiriin pääsystä – arvioinnin tiivistelmä

- Ehdotettu säännös yhteydenotosta terveydenhuoltoon asiakkaan luvalla olisi päällekkäinen nykyisen sosiaalihuoltolain 40 §:n kanssa.
- Ilman asiakkaan lupaa terveydenhuoltoon tehtävän ilmoituksen tekemistä ei sisälly nykyiseen lainsäädäntöön. Tällaisen ilmoituksen tarkoitusta, välttämättömyyttä, hyötyjä ja lain sanamuotoa on syytä tarkentaa, mikäli ehdotus etenee jatkovalmisteluun.
- Ehdotettu sosiaalihuollon velvollisuus ”huolehtia mahdollisuuksien mukaan tarvittavien terveyspalvelujen piiriin pääsystä” on epäselvä eikä siitä ilmene, mitä sosiaalihuollon työntekijöiltä käytännössä odotettaisiin. Sosiaalihuollon työntekijä ei voi edellyttää, että asiakas pääsee terveyspalvelujen piiriin, jos asiakas kieltäytyy hoidosta tai jos terveydenhuolto arvioi, ettei hoidon tarvetta ole. Tässä muodossaan ehdotus näyttää luovan sosiaalihuollon työntekijöille lakisääteisen toimintavelvoitteen, johon tosiasiallisesti kytkeytyy hoidon tarvetta koskevien päätelmien tekeminen.
- Lääketieteellisiin perusteisiin pohjaava hoidon tarpeen arviointi ja hoitoon pääsyn toteuttaminen kuuluvat terveydenhuollon ammattihenkilöiden lakisääteisiin velvoitteisiin. Sosiaalihuoltolaissa ei pidä säätää tällaisista vastuista sosiaalihuollon ammattihenkilöille edes välillisesti.